

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Io. Francisci Leonis Eporediensis I. V. D. Episcopi Thelesini Thesaurus Fori Ecclesiastici

Leoni, Giovanni Francesco

Coloniae Agrippinae, 1682

De Pensionibus. Cap. vii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10316

DE PENSIONIBVS.

Cap. VII.

S U M M A R I V M.

- 1 **P**ensio Ecclesiastica beneficalis quid sit.
- 2 Pensio dicitur à pendeo, quia formaliter pendet à beneficio, ex quo extrahitur.
- 3 Pensiones quomodo super beneficiis vacantibus per obitum reserventur.
- 4 Pensiones per resignationes beneficiorum, jurium cessiones licite reservantur.
- 5 Pensio in favorem tertia persona, quomodo reservetur.
- 6 Pensio super cathedralibus ecclesiis regulariter non reservatur, nisi cum clausula, dummodo remaneant ducati mille pro titulari.
Pensio super fructibus parochialium ecclesiarum non reservatur, nisi cum clausula, dummodo rectori remaneant ducati centum ibidem.
- 7 Pensionario agenti ad pensionem incumbit onus verificandi conditionem, sub qua pensio imposita reperitur.
- 8 Excessum allegans, quando illum probare teneatur.
- 9 Conditio in Bullis reservationum pensionum apposta à pensionario agente, est verificanda.
- 10 Idoneitas provisi de beneficio, quando sit probanda.
- 11 Conditio suspendit executionem.
- 12 Gesta ante purificationem conditionis nihil valent.
- 13 Verba, quod ducati sint liberi favore titularis in litteris apostolicis apposta, important, deductis oneribus, sine diminutione.
- 14 Valor beneficiorum computatur respectu utilitatis, quae habetur in appertatu in absentia.
- 15 Exceptiones nullitatis, invaliditatis, aut reductionis pensionis, an possint retardare executionem.
- 16 Prædator sua possessione non est spoliandus.
- 17 Pensionarius agens ad pensionem quae verificari teneatur.
- 18 Habilitas superveniens post datam litterarum reservationis pensionis nihil operatur.
- 19 Minor ætatis requisita in beneficio impetrato est inhabilis, licet ante presentationem litterarum efficiatur major.
- 20 Laicus est incapax juris spiritualis.
- 21 Nulla à principio plura, quae ex post non convalescant.
- 22 Pensiones, quibus personis carentibus privilegio clericali possint reservari.
- 23 Collegium militum Lauretanorum à Sixto V. cum facultate transferendi pensiones fuit erectum.
- 24 Papa laicum, ut pensiones, & etiam beneficia valeat obtinere, privilegiare potest.

Kk 21

25 Pen.

- 25 Pensiones, & beneficia milites regulares poſſunt obtinere.
- 26 Pensionem ex cauſa Episcopus reſervare poteſt.
- 27 Episcopus pensionem ex cauſa permutationis reſervare poteſt.
- 28 Pensionem reſervare poteſt Episcopus ad extinguendam litem inter litigantes.
- 29 Pensionem reſervare poteſt Episcopus in ejus collatione beneficiorum per obitum vacantium.
- 30 Distributiones quotidiana non computantur in fructibus prebendarum.
- 31 Papa mens in impositione pensionis regulariter eſt, quod pensio non excedat tertiam partem fructuum.
- 32 Pensio auctoritate ordinaria reſervata, non tranſit ad ſucceſſorem, niſi cauſa extinctionis litis fuerit imposita.
- 33 Pensiones ab inferioribus collatoribus reſervari non poſſunt cum facultate tranſferendi.
- 34 Pensiones ab Episcopis reſervata non habent executionem paratam, ſed à ſententia lata ſuper ſolutione pensionis datur appellatio.
- 35 Pensio à Papa reſervata poſt ſententiam latam habet executionem paratam.
- 36 Pensio ſine conſenſu pensionarii auctoritate ordinaria, reſervari non poteſt.
- 37 Legati de latere uſque ad medietatem fructuum pensiones poſſunt reſervare.
- 38 Legati de latere de jure communi beneficia conferre poſſunt.
- 39 Pensiones à legatis reſervate, an habeant executionem paratam, appellatione remota.
- 40 Pensionem in fundatione beneficii patronus reſervare poteſt.
- 41 Patronus in fundatione beneficii de ordinarij conſenſu ſtatuerre poteſt, ut beneficio vacante fructus ad ipſum ſpectent.
- 42 Pensio nudo partium conſenſu, ſine ſuperioris auctoritate imponi non poteſt.
- 43 Pensiones unica ſuper pluribus beneficiis reſervata vacantibus beneficiis contra plures ſucceſſores pensionarius non habet executionem paratam.
- 44 Prebenda ſubrogata ſapit naturam prebenda in cujus locum ſubrogatur.
- 45 Beneficium pensione gravatum tranſit cum eodem onere ad quoscuſque ſucceſſores.
- 46 Pensio eſt onus reale, & tranſit ad quemcumque in beneficio ſucceſſorem.
- 47 Canonicus, an pro titulo, cujus cauſa obtinuit prebendam, teneatur ad ſolutionem pensionis antea reſervata.
- 48 Canonicus qui conſentit reſervationi pensionis ſuper ſua prebenda, de jure pinguiorem, & liberam optare non poteſt.
- 49 Iuri ſuo quilibet poteſt renunciare.
- 50 Pensio de beneficio ad beneficium, aut de persona ad personam tranſferri non poteſt.
- 51 Pensionarius ad ſolutionem pensionum agere poteſt contra heredem deſuncti obligatum, vel in beneficio ſucceſſorem, & ſſ.
- 52 Demica pluribus annis ſoluta exigi poteſt ab emptore vel venditore prebend.
- 54 Pensio ſuper distributionibus quotidianis nunquam preſumitur reſervata, niſi expreſſe dicatur.
- 55 Pensio ſuper distributionibus quotidianis reſervata, licet optetur, prebenda ſuccedens in titulo pro rata distributionum quotidianarum tenetur.
- 56 Iurisdictionis deſectus contra agentem ad ſolutionem pensionis opponi poteſt.

- 67 Jurisdictionis defectus potest etiam opponi contra tres sententias conformes, & 59.
- 68 Pensio imposta super beneficio alia pensione onerato, nulla de ea in litteris facta mentione, est nulla.
- 69 Exceptio non purificata conditionis contra litteras reservationis pensionis opponi potest.
- 70 Appellatio à sententia super solutione pensionis lata, quando absque clausula sine retardatione solutionis pensionis admittatur.
- 71 Valor beneficii, quomodo probari debeat.
- 72 Exceptio solutionis pensionis impedit executionem.
- 73 Pensio pluribus modis extinguitur.
- 74 Pensio, an sine consensu Papa extingui possit.
- 75 Pensio in temporalitate consistit.
- 76 Exceptio pacti de ulterius non petendo, aequipellet exceptioni solutionis.
- 77 Excommunicationis exceptio in quacunque parte litis opponi potest.
- 78 Excommunicationis exceptio etiam coram iudice seculari opponi potest.
- 79 Excommunicatus, & publice declaratus à iudice, est à limine iudicij repellendus.
- 80 Exceptio defectus clericatus impedit executionem litterarum reservationis pensionis.
- 67 Jurisdictionis defectus potest etiam opponi contra tres sententias conformes, & 59.
- 68 Jurisdictionis defectus opponi potest, etiam si partes ante sententiam expresse confesserent, quod iudex incompetens sententiaret, & iurassent non dicere de nullitate.
- 69 Executio litterarum reservationis pensionis Ordinariis locorum, vel aliis in dignitate ecclesiastica constitutis committitur.
- 70 Legati, & Nuncij Apostolici in prima instantia nullam habent jurisdictionem.
- 71 Delegatio in unam personam facta sine subdelegatione in alteram transferri non potest.
- 72 Exceptio grandinis sterilitatis, & siccitatis contra pensionarium quandoque opponi potest.
- 73 Exceptiones falsitatis, quietationis, & solutionis tantum contra obligationem cameralem opponi possunt.
- 74 Iuramenta illicita Papa auctoritate possunt irritari.
- 75 Exceptio compensationis habet vim solutionis.
- 76 Liquidum cum illiquido non compensatur.

QUIA in beneficiorum collatione pensiones plerumque solent reservari, ideo non immeritò pensionum tractatus hic sequi debet.

Et primò, quoniam pensionis verbum 2 pluribus convenit, de quibus per Navarr. in conf. 52. de prob. lib. 3. part. 1. num. 6: aliis omissis de pensione ecclesiastica beneficii differam, quæ aliis diffinitionibus prætermittis † est jus non temporale, sed spirituale, aut illi annexum, non

antecedenter, ut ius patronatus, sed dependenter, aut consequenter instar beneficii, Navarr. in manual. confess. c. 23. n. 111. & in dict. Conf. 52. eod. n. 6.

† Dicitur enim pensio, à pendeo, quia formaliter pendet à beneficio, ex quo extrahitur, sicut usus fructus à proprietate, ut in cap. final. de pignor. cap. possessiones, 16. q. 1. & Gig. de pens. q. 1. n. 9. Quomodo autè, & à quibus reservetur, & executio litterarum impediatur, quæ ex-

coptiones titulari contra reservatarii non competant, & quomodo extingatur infra demonstrabitur.

3 Reservatur autem penſio per Papam pluribus de cauſis.

Primò beneficio vacante per obitum, quando uniconfertur beneficium, alteri verò reservatur penſio pro ſuſtentatione ſuper eodem beneficio, quod Papa regulariter facere poteſt, cum ſit Dominus omnium beneficiorum, *cl. 1. ut lit. pend. cum aliis alibi allegatis*, qui de fruſtibus beneficiorum ad libitum diſponere poteſt, ut trad. *Gig. de penſ. q. 6. n. 7.*

4 Secundò per resignationem ꝑ de conſenſu resignatarii in favorem ipſius resignantis, & iſta penſio licite reservatur. *Felin. in cap. ad audientiam, il. 2. num. 3. de reſcript. & in cap. ex parte, il. 1. n. 1. de off. pot. jud. deleg. vel ex cauſa ceſſionis & jurium inter litigantes pro bono pacis, & lite componenda, cap. niſi eſſent, de prob. & Felin. in d. cap. ad audientiam, num. 2. verſ. exempl. ſica.*

5 Tertio in favorem ꝑ alterius tertie perſonae à resignante nominatae, & quando quis ſimpliciter conſentit, quòd penſio referretur in favorem alicujus tertie perſonae, puta nepotis, aut alterius perſonae conſentientis reſervationi benevole, quae raro admittitur, quia eſt ſine cauſa, & regulariter ſine cauſa Papa penſiones non reſervat, *Gig. de penſ. quaest. 6. num. 6. & maxima cum difficultate admittitur, etiam ex cauſa resignationis favore tertie perſonae; quia iſta ſapiunt quodammodo diſpoſitionem fruſtuum beneficarii, quae cum habeat imaginem hereditariae ſucceſſionis, eſt odioſa, cap. apoſtolica. 8. quaest. 1. cap. ex tranſmiſſa, & cap.*

ad extirpandas, de ſil. preſb. cap. ad hac, de dec. cap. conſuluit, de iure patron. & conc. Trid. cap. 7. de reform. ſeſſ. 25.

Et quia ſuper fruſtibus ꝑ cathedralium eccleſiarum penſio non reſervatur regulariter, niſi cum clauſula, dummodo remaneant ducati mille pro Epifcopo: & ſuper parochialibus eccleſiis, niſi remaneant centum ducati pro reſtore, ex diſpoſitione ſacri concilii. *Trident. cap. 13. verſ. ad hac, de reform. ſeſſ. 24. & ſuper aliis beneficiis quand. q; cum clauſula, dummodo penſio medietatem fruſtuum non excedat.*

Titulari penſionem ſolvere ꝑ recuſante agens ad penſionem tenetur verificare dictam conditionem, quòd remaneant Epifcopo ducati mille, centum parochio, vel quòd penſio non excedat medietatem fruſtuum, quia, ꝑ licet allegans exceſſum illum probare teneatur. *Bellam. deciſ. 470. & Mascard. conſul. 696. n. 11. & alleganti beneficium eſſe minoris redditus incumbat onus probandi, cum quodlibet beneficium præſumatur eſſe annui redditus pro vita duorum, cap. ut quiſque, junct. gloſſ. in verb. clericum, de vit. & honeſt. cleric. & Felin. in cap. ad aures, num. 4. verſ. tertia concluſio, de reſcript. quia tamen allegans exceſſum, aut majorem valorem fruſtuum fundat ſuam exceptionem, aut in diſpoſitione ſacri concilii. d. cap. 13. de reform. ſeſſ. 24. aut in facto ſuper minori valore, cum dictae exceptiones non oriuntur ex lectura litterarum reſervationis penſionis, alleganti incumbit onus probandi, & ita procedunt ſupradicta, & *Gig. de penſ. q. 9. num. 9. 10. & 11. & Rot. in noviff. deciſ. 30. l. p. 1. nu. 3.**

Sed

9 Sed conditio in Bullis apposta, † dummodo rectori remaneant centum ducati, vel Episcopo mille, aut dummodo pensio medietatem fructuum non excedat, aut alia conditio, debet ab eo in cuius favorem reservata est pensio, verificari. Put. decis. 24. num. 3. lib. 1. non verificata conditio, debitor cogi non potest: in terminis idem Gig. de pens. 14 quest. 85. num. 10. & Gomez. in compen. utr. sign. quest. fin. num. 84.

10 In simili enim videmus, † quod licet ad obtinendum beneficium quilibet presumatur idoneus, nec teneatur probare idoneitatem, etiam si in rescripto adfit clausula, si idoneus fuerit, cap. final. de presump. quæ clausula si idoneus fuerit, sonat in monitionem, vel instructionem, & ideo collatio facta illa non verificata tenet, ut trad. Innoc. in d. cap. fin. in princip. Abb. num. 16. & Felin. num. 29. de presump. tamen quando est apposta clausula, dummodo ipsum ad hoc idoneum esse repereris, conferas, quæ sonat in expressam conditionem, beneficium, nisi prævio examine, non confertur, † quia conditio suspendit executionem, ita quod interim peti non potest, Abb. in cap. Raynaldus, num. 19. de testam. Felin. in cap. ad aures, n. 4. in si. vers. sed cave quia, de rescript. Paris. cons. 31. num. 24. volum. 4. & Put. dict. decis. 16 24. num. 3. lib. 1.

12 Et gesta ante † purificationem conditionis nihil valent, Innoc. in cap. cum dilecta, num. 5. & ibi Abb. num. 4. & 5. de rescript. Rot. decis. 10. in fin. & decis. 12. num. 3. de concess. præb. in nov. Paris. d. 17 conf. 31. n. 26. & Put. decis. 283. n. 1. l. 2.

13 Quando autem † in litteris reservatio-

nis pensionis apponitur clausula, quod ducati favore rectorum sint liberi, verbum, liberi, in litteris appositum importat, quod sint integri sine diminutione, deductis oneribus, & expensis, l. 1. & ibi Paul. de Castr. C. de fruct. & lit. expens. gloss. in cap. gravu, in verb. fructus, de rest. spol. & Bald. in cons. 53. in fin. volum. 1.

14 Valor enim † computatur respectu utilitatis, quæ habetur in appoitatis in absentia, Staphil. de grat. expect. num. 64. & 65. & licet in honorem, & revertiam litterarum Apostolicarum pensio solvi debeat. Gomez. in comp. utr. sign. n. 86. q. fin. Staph. de lit. just. §. in primis, n. 84. Gig. de pers. q. 85. & Cassad. decis. 10. n. 8. de rescript. procedit, quando litteræ reservationis pensionis sunt gratiosæ sine aliqua conditione, sed, quædo sunt, conditionales, conditio est in primis purificanda, ut per Put. d. decis. 24. cū aliis supra allegatis.

Si verò pensionarius est in possessione exigendi, de qua constat ex instrumento, aut aliis legitimis probationibus, † tunc conditiones appositæ, aut narrata in gratia non impediunt executionem litterarum, quia exceptiones nullitatis, aut invaliditatis, aut reductionis pensionis concernunt petitorium, & interim, donec per sententiam pensio annulletur, non potest retardari solutio, cum, nec prædo † sit sua possessione spoliandus, c. in litteris, de restitut. spoliat. sed est in possessione manutendendus, §. quorum, vers. hodie. insti. de interd. Bart. in l. 1. u. hujus autem, n. 1. ff. uti possid. in l. 1. C. eod. tit. & Rot. decis. 2. n. 3. de except. in antiquior.

17 Agens autem ad pensionem † ante acquisitam possessionem tenetur purificare omnes conditiones in litteris appostas ex lu-

ex supradeductis, & verificare omnia alia per ipsum narrata, ut si narravit, quod cōfentiens pensioni per plures annos beneficium possedit, quodque fructus beneficium ascendunt ad summam tot ducatorū, 21 quod ipse sit clericus, cæteraque omnia narrata. Abb. in cap. fin. n. 8. de presumpt. Rom. decis. 9. circ. med. de prob. in nov. decis. 6. n. 6. de praben. in antiquior. & Felin. in c. ad aures, n. 4. vers. tertia conclusio, de rescript. quia non existentibus veris narratis, gratia redditur subrepticia, & nulla. Innoc. inc. cum dilecti n. 3. de rescript. Ab. in c. postulasti, n. 1. eod. tit. & in cap. cum nostris, n. 11. de concess. prab. Rom. cons. 327. in fin. & Felin. inc. significante, n. 3. eod. tit. de rescript. tenetur præterea probare, se esse clericum, exhibendo privilegium clericale, cap. legum, 2. q. 1. Rebus. pract. benef. de form. lit. cons. num. 22, p. 1. & Gig. de pens. quest. 22. num. 8.

18 Nec suffragaretur clericatus ꝑ collatus post reservationem pensionis, quia tempus datæ est attendendum, cap. eam te, & 22 ibi Felin. num. 18. de rescript. clem. fin. eod. tit. & gloss. in cap. statutum, in verb. canonicus, circ. fin. eod. tit. in 6. cum: habilitas superveniens nihil operetur, cap. si eo tempore, eod. tit. in 6. cap. non firmatur, de reg. jur. eod. lib. & l. quod ab initio ff. eod.

Hinc est, quod minor ætatis requiritur in beneficio impetrato, licet ꝑ postea efficiatur major, cum n tempore datæ esset minor, non valet impetratio. d. cap. si eo tempore, de rescript. & pariter si non erat clericus, licet postea promoveatur, collatio non tenet, quia beneficia laicis non conferuntur. c. cum aded, de rescript. gloss. fin. in c. 2. de instit. & Felin. in d. cap. cum aded, qui plura cumulat. de rescr. ꝑ Ea est

enim ratio, quia laicus non est capax iuris spiritualis. cap. sacrosanct. a. 3. attendentes. de elect. & cap. causam. cum gloss. in verb. detinere, de prescript. sequitur etiam, quod ꝑ liberi hominis stipulatio non valet, licet postea servus efficiatur, vel rei sacræ, licet fiat postea profana, l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verb. oblig. & testamentum furiosi, vel impub. cum non valeat, licet postea furiosus efficiatur sanæ mentis, & impubes efficiatur pubes, non convalidatur. §. præterea. instit. qui non est perm. face. restam. & c. sicut tenor, & ibi gloss. in ver. extra mentem. de regular. præterea impetratio iudicis, & constitutio procuratoris excommunicati, quæ fuerunt nulla à principio, non convalidantur, licet postea sequatur absolutio. gloss. in cap. statutum. in verb. canonicis, de rescript. in 6. & Dec. in cap. post sessionem. n. 55. & 56. de probat.

Reservatur tamen quandoq; pensiones etiam personis, quæ carent privilegio clericali, ꝑ præsertim militibus Ordinis Sancti Joannis Hierosolymitani, S. Lazarari, & aliorum ordinum, de quibus suo loco dicitur; & etiam non militibus, quibus beneficia quoque conferri possunt cum assertione, quod sit scholaris, & clausula, cupiēs militiæ clericali adscribi. Felyn. in d. c. fin. in princ. de presumpt. Ex privilegio Apostolico reservantur quoque laicis conjugatis cum facultate, etiam transferendi, ut, quo ad reservationem pensionum, & fructuū, concessit Leo X. collegio militum S. Petri de Urbo, ut in Bull. Rom. constit. 36. sicut prudens, quæ una cum omnibus aliis concessis Pius V. revocavit, const. 71. sacrosanctū. circa principum, & nihilominus Sixtus V. postea colla-

23 collegium ꝛ militum Lauretanorum erexit, & quoddam pensiones sive fructus ecclesiasticos ducentorum ducentorum super quolibet officio dictæ militiæ dicti milites clerici, & laici etiam conjugati obtinere, & jam obtentas retinere, & in alios transferre possent, concessit, ut in *constit. sub dat. Romane. 1586. quinto Kal. Iunii expedita, ut in Bull. in par. ult. cap. 34.* cuius vigore, quamplures, etiam senes, qui eorum pensiones reservatas habebant, pluribus officiis emptis, pensiones in consanguineos juvenes, & personas sibi benevolas transfulerunt, & eodem tempore, cum præsens, & residens in curia Romana essem, quamplures conquerentes de translationibus in eorum odium factis audivi.

24 Papa enim ꝛ non solum laicum potest privilegiare, ut pensiones, sed etiam, quod beneficia possit obtinere, & illa conferre, ut trad. *Gig. de pens. qu. 21. n. 4. & 5.* ꝛ Pensionesque ac beneficia possunt obtineri à militibus regularibus juxta suorum Ordinum privilegiorum, & statutorum dispositionem, licet careant privilegio clericali, etiam auctoritate ordinaria, ut fratribus ejusdem Ordinis S. Joannis Hierosolymitani à Magno Magistro, & conventu reservantur, non solum pensiones, sed etiam omnes fructus, aut pars eorum vigore privilegiorum Apostolicorum eidem ordini concessorum, ut in *Bull. Rom. Pij iiiij. cap. 14. pag. 667. post. med. vers.* & tam Magistro, quam conventui

26 Episcopus quoque ꝛ potest ex causa pensionem alicui reservare, ob evidentem utilitatem ecclesiæ, quando senex, aut incurabili infirmitate detentus, vel alia legitima de causa, quis per se ipsum deservire non potest renunciet beneficium

curatum, ei, qui magis habilis est ad curam animarum regendam, juxta tradita per Felyn. in *cap. ad audientiam. il. 2. numer. 2. vers. questio proponitur. de rescrip.* sed hodie non datur casus, quo pensio auctoritate ordinaria per resignationem possit reservari; quia resignationes in favorem sunt omnino prohibitæ, per *const. Pij V. de qua in Bull. Rom. cap. 58. 9. caveant autem.*

27 Poterit tamen Episcopus ꝛ pensionem reservare tribus ex causis.

Primò ex causa permutationis factæ, quæ est permixta, etiam ex dispositione dictæ constitutionis, ut *ibi, vers. ad hæc beneficiorum,* & tunc, si permutatio est inæqualis, potest Episcopus pro permutatione beneficiorum æquanda ei, cui beneficium tenuioris redditus confertur, super pinguiori beneficio permutato, aliquam pensionem reservare, & hoc casu, cum non intret dicta constitutio, cessat causa, & effectus illius prohibitionis, *cap. post translationem. de renunciat.* & *Tiraq. in tract. de sim. cau. par. 1. n. 114.* & tunc habet locum doctrina, Felyn. *de qua supra nu. 2.* quod Episcopus ex causa resignationis pensionem resignanti possit reservare.

Secundò ꝛ pro bono pacis ad extinguendam litē inter duos coram ipso super eodem beneficio litigantes, ex causa, quod unus cedat alteri, reservata pensione super ejusdem beneficii fructibus in favorem cedentis, ut post *Host. in c. nisi tenet Gomez. in regul. de ann. post. qu. 2. nu. 5.* & post *Anton de Butr. in cap. audivimus. col. 4. de collus. de reg. tenet Gig. in tractat. de pens. quest. 6. numer. 3. & 4. & melius quest. 85. numer. 15.*

29 Tertio in collatione beneficiorum ꝛ

per obitum vacantium, & ad Episcoporum collationem spectantium, dummodò super parochialium fructibus, remaneant ducati centum liberi pro rectoribus, ut per concil. Trid. in cap. 13 de reform. sess. 24. & super alijs beneficiorum fructibus non imponatur, neque super distributionibus quotidianis, super quibus regulariter non imponitur, imposita censetur, ut trad. Menz in tract. de distrib. quot. cap. 8. num. 1. & 30 num. 11. par. 3. ratio enim, quia distributiones quotidianæ non computantur in valorem præbendarum, ut per Oldrad. in conf. 118. quem sequitur Felyn. in cap. ad aures. num. 14. de rescript. nec, quæ excedat tertiam partem fructuum, quia præsumpta voluntas Papæ videtur esse regulariter, quod pensio non excedat tertiam partem fructuum beneficii gravati, ut testatur Gig. in eod. tract. de pens. quest. 9. n. 6. & 7 & Staphil. de commiss. liter. just. §. in primis igitur, numer. 90. Nam juxta juris communis dispositionem, ac stylum curiæ Romanæ, fructuum medietatem excedere non debet, Rot. in novis. decis. 1260. nu. 1. parte. 3.

Et licet rarò Episcopi super beneficiis ecclesiasticis ad eorum collationem spectantibus reservent pensiones, puto tamen, in casibus, & modis supra expressis pensiones auctoritate ordinaria ab Episcopis posse validè reservari, sed in pluribus differt reservatio Apostolica, à reservatione auctoritate ordinaria facta.

3 Primò, quia pensio quæ auctoritate Apostolica reservata transit ad successorem in beneficio, reservata autem auctoritate ordinaria, non, nisi ex causa extinctionis litis fuerit reservata, de qua supra vers. secundò pro. sed decedente, vel cedente eo,

qui reservationi pensionis consensit, reservatarius contra successorem non obligatum caret actione, quia non transit ad successorem. gloss. in cap. audivimus. in ver. pensionem, de collus. deteg. Joann. Bapt. de Sancto Severino, in tract. de pens. qu. 4. & Gomel. in compend. utriusque sign. numer. 86.

33 Secundò quæ Papa reservat pensiones quandoque, licet rarissime cum facultate transferendi, inferiores autem, non, sed tantum ad vitam eorum, quibus reservantur. Gig. in eod. tract. de pens. qu. 6. num. 3. & qu. 12. nu. 2.

34 Tertiò cum super solutionibus pensionum plures lites oriri contingat, quæ lata sententia favore pensionarii, cui pensio Apost. auctoritate reservata fuit, mandatur executioni, & non admittitur appellatio ad effectum suspensivum, sed tantum devolutivum, quo casu signatura ad quam pro commissione causæ appellationis recurritur causas committit cum clausula, sine retardatione solutionis pensionis, & in pensionibus auctoritate ordinaria reservatis causa committitur, tam ad effectum suspensivum, quam devolutivum absque dicta clausula, sine retardatione solutionis pensionis. Ratio enim diversitatis adducitur, quia inferiores à Papa non possunt, nisi in certis casibus, & causa expressa, imponere pensiones, quæ non transeunt ad successores, & dubitari potest, an pensio imposita fuerit, ex iusta causa, & in casibus permissis, quapropter non est juri consonum, quòd illicò sine aliqua discussione habeant executionem paratam, quæ sed in reservatione à Papa facta, cessat omne dubium, quin valeat, & ideo statim sententia lata debet executioni deman-

demandati : ita distinguit Gomeſ. in d. comp. utriusque ſigna. ead. n. 86. Gig. de penſ. 38 q. 85. nu. 1. & 2. & Staphil. in tract. de commiſſ. tit. juſt. §. in primis igitur. n. 84. & 85.

Quartò differt reſervatio Papæ à reſervatione inferiorum ꝛ quia Papa in collatione beneficij poteſt reſervare alteri penſionem ſine conſenſu ejus, cui beneficium confertur, derogando regulæ de præſtando conſenſu, Gig. d. tract. de penſ. q. 85. n. 2. inferiores verò ſine conſenſu beneficiati penſionem reſervare non poſſunt, ut in eo. tract. q. 10. nu. 9. & eſt ratio, quia regula de præſtando conſenſu ligat manus inferiorum, arg. text. in c. ut debitus. de appell. non autem Papæ, quin poſſit illi derogare, cum ejus ſit revocare, qui condere poteſt.

Legati de latere quoque ꝛ poſſunt penſiones reſervare, quæ tamen medietatem fructuum beneficiorum non excedant, quæ poteſtas illis conceditur in facultatibus legationis, ut Clementi Papæ VIII fuit conceſſa, dum Cardinalatus officio fungeretur, ad Regnum Poloniæ in Legationem miſſo, ſub his verbis, ac etiam ſuper dictorum beneficiorum reſignatorum, ſeu ceſſorum fructibus, redditibus, & proventibus, quatenus id commode ferre poterunt, quaſcunque penſiones annuas, non tamen medietatem fructuum reddituum, & proventuum hujusmodi excedentes, reſignantibus vel cedentibus, quoad vixerint, per dicta beneficia pro tempore obtinentes, & eorum ſucceſſores annis ſingulis in locis, & terminis, ac ſub privationis, & aliis ſententiis, cenſuris, & pœnis eccleſiaſticis, &c. reſervandi, conſtituendi, & assignandi, ut in facultatibus, de quibus in 2. p. bull. Sixti V. cap. 35. §. ac etiam ſuper, & hanc facultatem penſiones reſervandi non

habent de jure communi, ſed vigore litterarum ſpecialium ꝛ facultatum, quia de jure communi ſolum beneficia conferre poſſunt, per text. in c. 1. de off. leg. in 6. Legati verò inferiores, ut ſunt Nunciij penſiones ſuper fructibus beneficiorum reſervare non poſſunt. Nam licet olim illis concederetur facultas reſervandi, ut teſtatur Gig. de penſ. qu. 6. n. 22. à pluribus tamen annis citra, Nuntiis Apoſtolicis dicta facultas non conceditur, & eorum facultas, tanquam extraordinaria, ſtrictè eſt intelligenda. gl. penult. in clem. 2. de off. ordin.

Dubitari poteſt, ꝛ an reſervationes penſionum à Legatis de latere factæ habeant eandem paratam executionem, quam habent penſiones auctoritate Apoſtolica reſervatæ, ita, quòd in caſu appellationis à ſententia in prima inſtantia lata debeat dari commiſſio clauſula, ſine retardatione ſolutionis penſionis, & cum Legati reſervent penſiones, quæ tranſeunt ad ſucceſſores, & ſub ſolitis ſententiis, cenſuris, & pœnis eo modo, quo à Papa reſervantur, videtur, quòd pari paſſu debeant ambulare, & clauſula ſine retardatione ſolutionis, debeat apponi, quia de ſimilibus idem eſt judicium, cap. inter caſeras. de reſcript. cap. 2. de tranſlat. Pralat. & cap. cum ſecundum Apoſtolum. in princ. de praben. Quod autem, quando inferior reſervat penſionem auctoritate ſibi conceſſa, & attributa à Papa, non procedat conclusio, quod cauſa abſque clauſula, ſine retardatione ſolutionis penſionis, ſit committenda, quia tunc Papa reſervare videtur. tenet Gig. in eod. tract. queſt. 85. n. 12. quam opinionem non puto ſimpliciter veram, quia, aut facultas eſt ſimplex, & libera ad reſervandam Titio penſionem

ſcutorum centum ſuper tali beneficio, & 41
procedit opinio Gig. aut facultas eſt limi-
tata, non tamen medietatem fructuum ex-
cedente, vel quatenus beneficia id com-
modè ferre poſſint, & tunc, quamvis Le-
gati de latere habeant facultatem penſio-
nes, quæ tranſeant ad ſucceſſores, & cum
clauſulis, & cenſuris à Papa apponi ſolitis
reſervandi, tamen cum facultas ſit limita-
ta, quapropter poteſt eſſe, & non eſſe,
quòd beneficia penſiones ferre poſſint, &
quòd medietatem fructuum excedant, de
quorum valore, & qualitate beneficiorum
in penſionum reſervationibus, & impoſi-
tionibus Legati non informati facile poſ-
ſunt defraudari, pato hoc caſu commiſſio-
nem eſſe dandam, abſque clauſula, ſine re-
tardatione cum dubitari poſſit, an penſio
impoſita fuerit juxta modum, & conditio-
nem, de qua in facultate tradita, & proce-
dit, habetque locum dicta diſtinctio, de
qua per Gomez. ſupra. n. 86 & Gig. de penſ.
qu. 85. nu. 1. & 2. & cum eadem ratio mili-
tet in penſionibus auctoritate Legati re-
ſervatis, quæ militat in reſervatis auctori-
tate ordinaria, idem jus ſtatui debet, *l. il-
lud ff. ad leg. aquil. à Titio. in princ. de verb.
obl. c. translato. de conſtit. & Tiraq. in tract.
ceſſ. cau. p. 1 nu. 151.*

40 Penſionem etiam ꝑ patronus pluribus
caſibus in fundatione beneficij ſolvendam
imponere poteſt: & primo, ut per eandem
eccleſiam fundatam alteri eccleſiæ perſol-
vatur, ut *cap. quanto, & ibi Innoc. & Abb.
ruiner. 1. de cenſ.* Secundò, ut ſibi patrono
annuatim penſio tribuatur in recognitio-
nem juris patronatus, accedente tamen au-
ctoritate Epilcopi in fundatione ad peti-
tionem patroni, ut *c. praterea. il. 2. & ibi gl.
penult. & Abb. n. 3. 4. 5. & 6. de jure patr.*

Tertiò fundans, ꝑ & dotans eccleſiam
ſtatueret poteſt, ut fructus ipſius eccleſiæ,
cum vacabit, ſuos faciat. *cap. Eleutherius,
18. queſt. 2. gloſ. in cap. generali. in ver. fun-
datione. de elect. in 6. & Gig. de penſ. qu. 6.
numer. 25.* Dummodò proprij Epilcopi
conſenſus accedat, quia teſtator, vel fun-
dans eccleſiam non poteſt immutare diſ-
poſitionem canonum in præjudicium E-
pilcopi. *cap. requiſiſti. de teſtam. Abb. in cap.
nobis. numer. 2. de jur. patr. & benè limitat
Roch. de Cur. in tract. de jure patr. in verb.
42 pro eo, quod diœceſani. nu. 15. ꝑ* Etenim ſine
ſuperioris auctoritate nudo partium con-
ſenſu penſio imponi non poteſt *cl. 1. de
eadem de ſupplen. neglig. Pralat.* quia de-
pendet à voluntate Papæ non autem partis
conſentientis illius reſervationi. *Gig. in eod.
tract. de penſ. qu. 5. num. 2. & qu. 79. etiam
num. 2. & his caſibus cauſa appellacionis
committitur etiam abſque clauſula, ſine
retardatione ſolutionis, penſionis, rationi-
bus ſupra allegatis*

43 Alijs caſibus etiam committitur ꝑ
cauſa appellacionis ſimpliciter ſine dicta
clauſula & primò, quando aliquis con-
ſentit reſervationi annuæ penſionis unica
reſervatione ſuper pluribus ſuis benefi-
cijs, aut ſuper canonicatu, præbenda, &
membris, ut in canonicatibus cathedra-
lis eccleſiæ Vercellen. qui, ut plurimum,
ultra præbendam, habent duo membra,
unum in plano, & aliud in montibus
nuncupatum, & hætenus habebant tria,
tertium, & præcipuum, videlicet, de Mota
appellatum. ex quibus, de Mota, plura
jam fuerunt extincta, & reliqua advenien-
te vacatione, extinguntur, & in diſtribu-
tiones quotidianas rediguntur. Unde hoc
caſu, quia unica vacatione beneficia plura à
com v

com muniter accidentibus pluribus conferuntur, & præbenda, ac membra à pluribus optantur, remanente successor nudo titulo canonicatus, & præbenda reuerti ab alijs canonicis optantibus dimissa, tunc causa appellationis committitur absque dicta clausula, sine retardatione solutionis pensionis, donec decidatur, quid quilibet pro rata solvere teneatur, ut per Abb. in cap. constitutus. numer. 8. de relig. do. & in terminis Gomel. in comp. ur. signatu. numer. 87. & Gig. d. tract. qu. 85. numer. 5.

Hinc oritur quæstio, an tali casu vacante canonicatu, præbenda, & membris à pluribus optatis, & unica pensione oneratis, successor in canonicatu, qui in nudo titulo canonicæ spiritualis prædecessori obligato ad solutionem pensionis tantum successit, præbenda cum membris ab alijs canonicis optatis, teneatur totam pensionem persolvere, vel pro rata pensionis concurrere, † cum iure tituli spiritualis consequatur præbendam in locum prioris, & pinguioris præbendæ subrogatam, quæ propterea sapit naturam ejus in cuius locum fuit subrogata. l. 1. §. hac actio, & ibi Bart. ff. si quis testam. lib. es. ius. sue. l. si eum. §. iniuriarum. ff. si quis caut. & Mascard. concl. 1270. numer. 38. de probat. & quod attinet ad præbendam, videtur, quod pro ea in nihilo concurrere teneatur, quia cum illa nunquam fuerit aliquo onere pensionis gravata, pensio imposita super una præbenda non potest per vacationem ad aliam transire, † quia beneficium pensione gravatum, durante pensione, semper transit cum tali onere ad quoscunque successores Rom. consil. 388. numer. 5. Cassad. decis. 12. numer. 1.

de rescript. & Felyn. in cap. ad audientiam. il. 2. num. 6. eod. tit. quæ conclusio procedit etiam in membris optatis, aut si alias quovis modo vivo pensionario transeant in alias personas, † quia pensio est onus reale, & transit, ad quemcunque transit beneficium. cap. querelam, & ibi Abb. 3. not. de elect. Gig. in tract. de pens. q. 39. num. 5. & 6. q. 40. n. 1. & q. 43. n. 2. Criminal. Jun. cons. 298. n. 6. Decian. cons. 37. n. 14. lib. 2. & Monet. de distribut. quot. par. 3. q. 8. n. 22.

An autem titularis † pro titulo, cujus causa obtinuit præbendam, licet minoris valoris præbendæ optatæ, saltem pro rata fructuum contribuere teneatur, cum dictam præbendam obtinuerit loco optatæ, quapropter sequitur naturam tituli, super quo pensio fuit reservata. c. accessorium. de reg. jur. in 6. & Dec. in l. cum principalis. eod. tit. ac subrogatus, ut fuit dicta præbenda loco alterius, sequatur naturam ejus, cui subrogatur, ut l. 1. §. hac actio. & ibi Bart. ff. si quis testam. lib. es. ius. sue. cum alijs supra deductis, erit distinguendum, quia ex facto jus oritur. Ideo, aut per capitulum non assignantur certæ, & determinatæ præbendæ consistentes in certo, & determinato corpore, sed dantur unicuique canonico per procuratorem, seu thesaurarium capituli certæ distributiones in grano, aut pecunia consistentes, aut quædam prædia, quæ constituunt præbendas indistinctas, ex quo optio non facit censeri novam præbendam, & tunc puto canonicum, ratione tituli canonicalis, & præbendæ, pro rata ad solutionem pensionis concurrere debere, ut per Rot. decis. 6. n. 1. ver. in aliquibus. de consuet. in no. & Gig. de pens. qu. 63. num. 3. & 4. Aut præbendæ sunt, & distinctæ, & separatæ, ita quod capitulum

lum non habet illarum administrationem, etiam si statutis caveretur, quod quolibet decennio præbendæ æquari, & simul confundi, ac de novo dividi, ac assignari deberent, si ab inmemorabili tempore non fuerit facta confusio, & nova divisio, à quo tempore præbendæ statum separatum, & distinctum susceperunt, & statuta usum amiserunt, ut in capitulo cathedralis Vercellen. in quo licet habeatur statuta de præbendis adæquandis, tamen præbendæ habent propria prædia, propriosque fines distinctos, aliæque opulentos, & aliæ exiguos redditus habent, nec inmemorabili tempore citra fuerunt adæquata, nec hodie sine omnium canonicorum consensu⁴⁹ possit adæquari, teneo hoc casu, titularum ad pensionem non teneri, quia cum pensio sit onus reale, & ipsa bona productiva redditus censentur principaliter obligata, & hypothecata pro pensione, ut per Felyn. *cod. cap. ad audientiam. nu. 6. cum alijs supra allegatis*, & taliter provitus nullos fructus præcipiat ex præbenda, & membris hypothecatis ad pensionis, solutionem non tenetur. *Parisi. cons. § 2. num. 5. volu. 1.* Qui enim non percipit fructus, ad solutionem pensionis impositæ non tenetur, ut per Gig. *eo tract. de pens. qu. ult. n. 16.* & Monet. *de distrib. quot. par. 3. quæst. 8. numer. 27.* ultra quod consensu eorum, qui optarunt, fuit liberatus, quia si nolent⁵⁰ onus, poterant non optare, & damnium, quod eorum culpa sentiunt, sibi & non alijs debent imputare, *cap. damnium. de reg. jur. in 6. cum vulg.*

⁴⁸ Si verò titularis † pro canonicatu, & præbenda obtinenda, reservationi pensionis super eodem canonicatu, & præbenda consensus, & de illa perfolvenda se

obligavit, tunc capitulum optioni alterius præbendæ consentire non tenetur, quia, cum dictus canonicus consenserit oneri pensionis, non potest præbendam suo facto tali pensione oneratam dimittere & liberam optare, cum alteri per alterum iniqua conditio inferri non possit, nec æquitas concedat, aliquem cum alterius factura locupletari. *l. nam hoc. natura. ff. de cond. indeb. & Menoch. cons. 27. numer. 36. tom. 1.* sed nisi eadem pensione per obitum, aut alias legitime extincta, eandem præbendam semper retinere tenetur, nisi capitulum ex gratia speciali, aut alias optionem admittere, quia cum tunc de solo interesse capituli agatur, † quilibet juri suo potest renunciare, *Jas. in l. cum proponas. numer. 2. C. de pract. & dummodo novo impetranti in præbenda debita præiudicium non inferatur, per optionem admissam, præbenda optata erit ab onere pensionis immunis, † cum pensio semper sequatur beneficium ex supra deductis, & propterea transferri non possit de beneficio ad beneficium, nec de persona ad personam sine Papæ auctoritate, ut per. Gig. de pens. qu. 12. nu. 2.*

Nihilominus erit in optione pensionarij, qui habebit actionem realem, & personalem contra quem agere velit ad pensionis decursæ, vel decurrendæ solutionem. † poterit enim agere contra præbendæ possessorem, aut ejus hæredem pro decursis, quando interfuit obligatio in forma cameræ Apostolicæ, quia hæres fuit etiam obligatus, sive contra anteriorem possessorem obligatum, qui dimissa præbenda, aut membro, cujus causa se obligavit, adhuc vivit, arg. eorum, quæ trad. Bel-len. *in tract. de subsid. charitat. quæst. 45. vers.*

vers. fateor. tamen, loquens in charitativo subsidio, ad quod præstandum ille, qui beneficium dimiserat, tenebatur, decidens, possessorem esse cogendum solvere, vel antiquum possessorem, ut magis Episcopos placebit. His etiam confert, quod tenuit Feder. de Sen. in *conf. 81.* quem refert, & sequitur Card. in *clem. 1. q. 11. de cens.* ubi inquit, esse in facultate creditoris pro oneribus præteritis incumbentibus beneficio, vel agere contra novum possessorem beneficii, vel contra antiquum possessorem, qui fructus percepit, & illis perceptis beneficium dimisit, & Anchara post alios in *c. cum homines. in vers. tertio quæro. de deci.* tenet, quod, si quis pluribus annis non persolvit decimam de prædio, demum illud vendit, quod erit in electione creditoris decimarum convenire pro præteritis decimis emptorem, vel venditorem, quibus argumentis satis probatur, esse in electione creditoris agere ad pensiones contra obligatam, vel possessorem, aut hæredem possessoris, ut tenet Gig. eod. tract. de pens. q. 39. n. 11. & 12. & hæc quæstio, quæ tẽpore Cassad. ob illius maximas difficultates pendebat indecisa, ut testatur idẽ Cassad. in *decis. 4. n. 3. de loc. & conduct.* & tẽpore Gig. ut, & ipse testatur in *d. q. 39. n. 13.* fuit corã Blanchetto, tũc Rotæ Auditore, & nunc. s. R. E. Card. in una causã Hùspalen. pensionis, de mense Decemb. 1577. decisa, & firmatam successorẽ in beneficio ad pensiones decursas tempore antecessoris non teneri, nisi facta eum prædecessore, vel ejus hæredibus diligentia de illis consequendis. Contra successorẽ autem in beneficio executive procedi potest, & contra hæredem, non, nisi via ordinaria, & juris ordine servato, ut per Gig. ead. qu. 39. num. 13.

Casu autem, quo pensiones reservari contingat super distributionibus quotidianis, prout quotidie reservantur, super quibus tamen non præsumuntur reservari, nisi expressis verbis id fuerit concessum, ut per Monet. in tract. de distrib. quot. par. 3. q. 8. n. 11. quas Papa sine dubio potest reservare, ut post Rot. & alios citatos tenet idem Mon. ead. q. 8. n. 9. tunc vacante canonicatu, & præbenda eod. onere pensionis gravatis, licet optetur præbenda, nihilominus titularis ratione emolumentum distributionum quotidianarum, quas jure tituli superlucrat, pro rata ad pensionis solutionem concurrere tenetur, ex deductis per Rot. *dicis. 2. de testam. in antiq.*

Contra agentem ad solutionem pensionis plures exceptiones opponi possunt.

Primo enim opponi potest defectus jurisdictionis, quia prohibitus excipere, adhuc excipere potest de incompetencia judicis. *gloss. fin. in clem. unic. de sequest. poss. & fruct. & Fely. in c. pastoralis. n. 12. de except.* quia defectus jurisdictionis potest etiam opponi contra tres sententias conformes, quæ exceptio opponi potest, etiamsi partes ante sententiam expresse consensissent, quod incompetens sententiaret, & jurassent, non dicere de nullitate sententiæ, ut post Felyn. ubi supra Angel. & Phi. de Perul. in cap. dilecti. qu. 50. & 52. de appell. trad. Purpur. in l. eum qui jubet. n. 14. ff. de jurisd. omn. jud.

In primis, & ante omnia debet constare de jurisdictione, c. cum in jure. de off. deleg. & propterea licet contra tres sententias conformes non possit opponi aliqua exceptio, donec plenarie fuerint executioni demandatæ, clem. ut calumnijs, de re jud. potest tamen opponi exceptio nullitatis

ex

ex defectu jurisdictionis, ut per d. glossi in *ele. unio*: Abb. in *d. ele. ut calumniis. numer. 11.* & Staphil. in *tract. de commiss. & lit. just. §. in primis. nu. 36. 37. & 38.* & Gig. de *pens. qu. ult. n. 20.*

60 Regulariter executio litterarum reservationis pensionum ꝑ committitur locorum ordinariis, vel aliis in dignitate ecclesiastica constitutis, & si pensionarius litteras reservationis pensionis præteraret alteri, quam in eisdem pro executoribus nominatis, cujuscunque qualitatibus, & conditionibus, ꝑ etiam si legati, vel Nuncij Apostolici forent, defectu jurisdictionis eorum sententiæ vitio nullitatis subjacerent, quia in prima instantia nullam habent jurisdi-

61 ꝑ nec vigore delegationis, quæ facta in unam personam, in aliam sine subdelegatione transferri non potest.

62 Secundo, potest opponi ꝑ exceptio grandinis, sterilitatis, & siccitatis, quæ de causa, si aliquo anno quis non percipit fructus, ad solutionem pensionis non tenetur, ut post alios, quos citat, tenet Felyn. in *c. ad audientiam. 2. num. 7. de rescript.* quæ exceptio militabit in pensionibus impositis sine clausulis exemptionum, sed, si in reservatione apponatur clausula, quod sit immunitatis, libera, & exempta ab omni subsidio, tam ordinario, quam extraordinario, decima Papali, & quod solvi debeat quocunque casu fortuito non obstante, etiam grandinis, siccitatis, sterilitatis, depopulationis agrorum, incursum hostium, & cum similibus, & amplioribus clausulis de stylo Romanæ curiæ apponi solitis, sub obligatione camerale, cum derogatione regulæ de præstando consensu, tunc pensio semper

integra persolvi debet, quia cum à communiter accidentibus, præcedentibus, & sequentibus annis uberes fructus percipiuntur, sterilitas cum ubertate compensatur, *l. licet. C. locat. cap. propter sterilitatem. eod. tit.* & Rot. in *noviss. par. 1. decis. 757. num. 3.*

Ideo non possunt ecclesiarum beneficiati allegare sterilitatem temporis, nec incursum hostium, ut per glossi *in cap. vobis enim. 12. quest. 2.* Felyn. in *d. cap. ad audientiam. num. 7. vers. pro quo.* & Gig. de *pens. qu. 62. nu. 7.* & contra obligationem cameralem dicta exceptio non admittitur, sed, si instrumentum est liquidum, possunt opponi tantum tres exceptiones, ꝑ videlicet, falsitatis, quietationis, & solutionis, de quibus per Bart. in *l. 1. §. parvi refert nu. 3. ff. quod vi, aut clam.* Cassad. *decis. unio. de mut. petit. nu. 2.* & interminis Galef. in *tract. ad form. camerale obligat. ad 4. part. claus. qu. 1. numer. 2.*

63 Dantur tamen casus, quibus, ꝑ licet regulariter dicta exceptio non admittatur, in Signatura gratiæ Papa ex causa admittit exceptiones, quia illa obligatio adeo fortiter ligat propter vinculum juramenti, quo renunciatur etiam beneficio absolutionis, sub pœna perjurij, sed quia juramentum, quo quis ligatur, persolvere pensionem excessivam, aut alias invalide positam, est vinculum iniquitatis, Papæ auctoritate omnia juramenta illicita possunt irritari, & auctoritatem, *1. §. qu. 6.* & etiam à juramento licito absolvi potest, *cap. alius. & cap. nos. ead. qu. 6.*

64 Tertio exceptio ꝑ compensationis opponi potest, quæ habet vim solutionis, *l. si debitor. circa fin. ff. qui pot. in pig. habean.* Bart. in *l. amplius non peti numer. 8. ff. item*

ff. remrat. Abb. in cap. suborta, & ibi Felinum. 2. in princ. de re jud.

67 Dummodo ꝑ compensatio fiat de re liquida, cum enim agitur vigore obligationis cameralis ad solutionem pensionis, quia omnibus exceptionibus fuit renunciatum, non admittitur exceptio compensationis illiquidæ, pro qua non datur tempus ad liquidandum, Bart. in l. aufertur, §. qui compensationem, in si. ff. de jur. fisc. Abb. in cap. 2. de depos. & Felin. qui alios citat, in d. cap. suborta, eod. num. 2. vers. sed, si non esset, & est regulare, quod de liquido ad illiquidum non admittitur compensatio. Galef. in dicto tract. obligat. camer. d. 4. par. claus. in 6. ubi post plures alios, quos citat, reprobatur opinionem Bart. contrarium tenentis, in l. amplius non peti. ff. remrat. habe.

68 Quartò opponi potest ꝑ exceptio nullitatis, reservationis, pensionis, quæ in continenti probari possit, pensio enim reservata super beneficio alia pensione gravato, nulla facta expressione in litteris de priori reservatione, est nulla, ut per Cassad. decis. 3. num. 1. de pens. ideo, si reus, contra quem agitur ad pensionis solutionem, exhibeat litteras, sive transcriptum reservationis prioris pensionis, quo concludenter probatur nullitas posterioris, illa exceptio impedit, & retardat solutionem, & litteræ tribuunt jurisdictionem, tam super principali, quam super exceptione nullitatis oppositæ, super qua potest iudex suam proferre sententiam. Bellam. in decis. 28. vers. littere sũt, & Felin. in c. super litt. n. 3. de reser.

69 Quintò ꝑ exceptio non purificata 72 conditionis potest opponi, quæ donec fuerit purificata impedit litterarum execu-

tionem, & retardat solutionem, ut est conditio, quæ regulariter apponitur in litteris reservationis pensionis super fructibus cathedralis ecclesiæ, videlicet, dummodo remaneant ducati mille liberi pro rectore, quando pensio super parochiali ecclesia reservatur, quia tunc titulari recusante pensionem solvere, donec fuerit corâ executore verificatum, quòd remaneant titulari illi ducati, sub qua conditione pensio fuit reservata, reus ad solutionem compelli non potest, nisi agens sit in possessione exigendi, Cassad. decis. 10. num. 8. de rescript. & Gig. de pens. quest. ult. num. 15. & hoc casu, aliique casibus, de quibus infra, lata sententia contra reum, ꝑ dummodo actor non sit in possessione exigendi signatura committit causam appellationis absque clausula, sine retardatione solutionis pensionis, Cassad. ead. decis. in fin. Gomel. in com. utr. sig. n. 87. & Gig. de pens. q. 85. n. 10.

Valor autem beneficii ꝑ secundum communem stylum Rotæ probari debet, videlicet, quòd beneficiũ, super quo pensio, de qua agitur, fuit reservata, tempore provisionis, oneribus deductis, valeat in portatis tot scuta, & per quinque annos ante provisionem, & post, si à tanto tempore tunc titularis fuit provisorus, anno fertili cum sterili computato, communi æstimatione tantum valuit, & ita testis de tali beneficio notitiã habens dixit, se scire, & si plus, vel minus valeret, ipse nõ ignoraret, ut post Bart. Ab. Fe. & alios, quos citat, testatur Gom. in reg. de val. expr. q. ult.

72 Sextò ꝑ exceptio solutionis opponi potest, & impedit executionem litterarum reservationis pensionis, quia solutione

Mm eius,

eius, quod debetur, tollitur omnis obligatio, *l. q. quib. mod. tol. oblig. in princ.* sed allegata solutione, & inde, parte citata ad docendum de dicta allegata solutione, iudex concedit terminum, usque ad primam sequentem diem juridicam, qua adveniente, & non docto liquide de solutione, proceditur ad executionem, quia non conceditur tempus ad liquidandum, *Felin. in cap. suborta, n. 2. vers. sed, si non esset, de re jud. cum aliis supra allegatis.*

73 Septimò † opponi potest exceptio extinctionis pensionis, quæ pluribus modis extinguitur.

Primo morte pensionarii, si procurator agat pro exigenda pensione nomine principalis, qui in longinquis partibus decessit, quia, si habet in promptu probationem mortis, cum pensio reservetur, quoad pensionarius vixerit, eo mortuo, est extincta reservatio, sicuti si dicitur usufructus morte usufructuarii, *§. finitur, in sit. de usufruct. cap. fin. de pecu. cler. & 76 G. g. de pens. q. 1. num. 5.*

Secundò pensio regulariter extinguitur per contractum matrimonii, per verba de presenti, *G. g. eod. tract. q. 14. n. 5. & 6.*

Tertiò extinguitur pensio per ingressum religionis post emissam professionem, prout vacant beneficia, ut per *Staphil. in tract. de var. mod. vacat. num. 90.* & hoc casu valet arg. à beneficio ad pensionem, quoniam, emissâ professione, religiosus habetur pro mortuo, quia cum ipse ab alio possideatur, nihil possidere potest, *cap. non dicatu, 12. q. 1. & cap. ad 78 monasterium, de stat. monach.*

Octavò, † potest opponi exceptio ex-

inctionis aliquibus anticipatis solutionibus auctoritate Papæ, & pensionem redimens sine auctoritate Summi Pontificis simoniam committit, inquit *Navarr. in cap. 23. nu. 111.* quem post alios, quos citat, sequitur *Monet. in tract. de distrib. quot. n. 52.* contraria tamen sententia, quod pensio sola voluntate, sicut quælibet res profana cassari, & remitti possit absque licentia Papæ, est verior: quam post *Præpos. in cap. Agatho. 63. dist. tenet Gomez. in reg. de infirm. resig. quest. 16. num. 4.* ubi testatur, tempore suo Rotam hanc opinionem pluries approbasse, & hanc opinionem etiam modernis temporibus tenuit *Rot. in noviss. decis. 471. n. 10. part. 1.* à qua tutò recedi non potest.

75 Nam pensio † in temporalitate consistit, *Put. decis. 202. num. 3. lib. 3. Gomez. eadem quest. 16. n. 2. vers. pensio vero, Benint. in decis. 49. num. 6. & G. g. eod. tract. de pens. q. 13. num. 3.*

† Et ideo anticipatis aliquibus solutionibus, quibus mediantibus in instrumento quietantiæ apponatur pactum de ulterius in futurum non petendo, illa exceptio pacti de non petendo æquipollet solutioni, ut per *G. g. eod. tract. q. ult. n. 2. 3. & 4.*

77 Nondè exceptio † excommunicationis, quæ opponi potest in quacunque parte litis, quo casu, si agens ad pensionem est excommunicatus, iudex executor illum repellere debet, *cap. exceptionē, & sibi Abb. num. 2. de except. & Jaf. in l. 1. n. 23. de jur. & fac. ignor.*

78 Et hæc exceptio procedit, † etiam opponi potest coram iudice sæculari, *gl. fin. in l. 1. C. de jur. & fac. ignor. cap. fin. de*

de except. in 6. Jas. post alios in l. placet, in prima lectura in fin. C. de sacrasanct. Eccl. & Gig. de pens. ead. q. ult. num. 9.

79 Et publice ꝑ excommunicatum, etiam quod non excipiat, iudex repellere debet, Abb. in eod. cap. exceptionem, num. 3, & Felin. in cap. intelleximus, num. 7. vers. quare ergo. de iud.

80 Decimò ꝑ exceptio defectus clericatus contra agentem ad solutionem pensionis opponi potest, quia si in litteris Apostolicis legatur reservatio facta clerico, tenetur reservatarius probare se esse clericum, non probato clericatu, pensio est nulla. Rebuff. in pract. benef. de form. lit.

cons. num. 22. part. 1. & Gig. de pens. q. 22. n. 8 etiam si pensio fuerit reservata equiti Hierosolymitano, aut alterius religionis, quia licet, dicti equites sint religiosi, & tria vota substantialia emittant, non sequitur, religiosi ergo capaces, sed cum narrativa sit pars gratiæ, debet clericatus verificari, aliã gratia redditur subrepticia, & nulla, Abb. in capitulo cum nostris num. 11. de concess. prebend. Felin. in cap. significantes, num. 3. de rescript. cum aliis supra numer. 17. allegat. aliarque exceptiones, quæ opponi possunt, habentur per Gig. in eod. tract. quest. ult.

DE DISPENSATIONIBVS.

Cap. VIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Dispensatio, quid sit.
- 2 Dispensationis tres sunt species, scilicet, debita, permessa, & prohibita.
- 3 Dispensare potest Papa in omni casu, & impedimento iure humano, vel positivo inducto, cum sit loco Petri, & Vicarius Christi.
- 4 Papa potest ex causa, sua constitutione, vel rescripto, jus divinum interpretari, vel limitare.
- 5 Dispensare potest solus Papa in pluribus casibus.
- 6 Papa solus in pluritate beneficiorum incompatibilium dispensat.
- 7 Papa solus dispensat ad plura beneficia ultra duo simplicia, etiam quantumcumque tenuis redditus.
- 8 Papa solus dispensat illegitimos ad plura beneficia, & ad sacros ordines.
- 9 Papa solus dispensat cum simoniacis, sive in ordine, sive in beneficio, quando scienter simoniam commisit, vel ratam habuit.
- 10 Simoniam committens in ordinum consecutionem, est eo ipso per decennium, sine ulla dispensationis spe, suspensus.
- 11 Dispensabat olim regulariter solus Papa cum eo, qui post excommunicationem celebravit, aut aliquem actum ordinis proprium egit, sive fuisset Episcopus,